

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА.

Веснянка

(Букварева читанка.)

КОЛОМІЯ.

1919.

ЛННБ України ім.В.Стефаника

00451009 (J)

У. Н. Р. Державна початкова низша школа.

Український буквар.

БУКВАРЕВА ЧИТАНКА

(2. ПІВРІК ПЕРШОЇ КЛАСИ)

(ІІ. ВИДАННЯ.)

КОЛОМІЯ 1919.

У ДРУГОМУ РОЦІ У. Н. Р.

НАКЛАДОМ ВИДАВНИЦТВА „ДОВБУШ“ У КОСОВІ.

ДРУКАРНЯ ВІЛЬГЕЛЬМА БРАВНЕРА В КОЛОМІЇ

II. 853
Держ. Бібліотека
АН. У. Р.

ВИДАВНИЦТВО „ДОВБУШ“ В КОСОВІ

Ч. 1.

Моя книжка! Памятай —
як найдеш — мені віддай!

школяр-(ка) першої класи
української школи
в.....У.Н.Р.

Всі права застережені.

ЧИСТА КНИЖКА, ЧИСТІ РУКИ,
ГАРНІ, ДОБРІ ДО НАУКИ.

А, Б, В, Г, — Г, Д, Е,
Є, Ж, З, И, — Й, І, Ї,
К, Л, М, Н, — О, П, Р,
С, Т, У, Ф, — Х, Ц, Ч,
Ш, Щ, знак мягкий, Я, Ю,
ось азбуку знаю всю!

1. НАША ОЛЕНКА.

У садку — садочку
виросла малина.

Сонце її гріє,
А вітрик леліє.

У ясній хатині
виросла Олена.

Батько її любить,
мати приголубить.

ЗАДАЧА.

Дідуньо старий.

Мати молода.

Батько великий.

Дитина мала.

Дівчина працювита.

Хлопець швидкий.

Бабуня добра.

2. Мама.

На ярмарку дитина якось відбігла від матері
таї плугається між народом. Заблукалося бідне.
Плаче, бігає, шукає матері. Питають люде в дитини:
Якаж твоя мама, дитинко? А дитина крізь сльози
каже: Хібаж ви не знаєте? Моя мама та, що зі
всіх найкраща!

3. Сон.

Ой ходить сон коло вікон,
А дрімота коло плота.
Питається сон дрімоти :
Де будемо ночувати ?
Там, де хатка тепленькая,
Де дитинка маленькая.
Там будемо ночувати,
Дитиночку колихати.

4. Родина.

1. Я дитина. Маю батька й матір. Батько й мати се мої родичі. Вони дають мені їсти й пити. Також старають мені одержу та чобітки. Мешкаю з ними в теплій хаті. Сплю умягкім ліжку. Мої родичі мають ще більше дітей. Се мої братя та сестри. Ми всі разом — се одна родина.

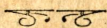
2. Батько працює і заробляє гроші на харч та одержу. Мати помагає батькові в праці при господарстві. Вона варить і шиє. Також виховує нас дітей. Які добрі родичі для нас! Тож ми будемо їх щиро любити, шанувати й слухати в усім.

5. Хата.

Стоїть хата, мов палата, солом'яна стріха. Причілочки у китицях, мальовані вікна. Ще і приспаюпри хату, а хата біленька. На подвір'ю, як

барвінок, трава зелененька. І садочок, як віночок, хатину квітчає. З неба сонце у віконце в хатку заглядає. Тут чистенько і миленько. А все, знай, в порядку. Господь з неба доглядає ту маленьку хатку.

6. Що є в хаті?

У хаті є стіл, лава, постіль, полиця і стільці.

На стінах образи. У миснику розставлена всяка посуда: горшки, миски, фляшка та збанок. На вікнах вазони з квітами.

Ще є в хаті: годинник, зеркальце, свічник, лампа. Коло дверей коновка й віник.

7. Рідна хата.

Нема на світі хати над ту, де батько й мати живуть серед рідні. Не проміняю бідної моєї хатини рідної ні за що в світі, ні! Тут я родився, тут мило мені весь вік мій жилося. Боже, храни мій рай! Від рідної хатини, від милої родини все лихо відвертай!

8. Що на подвір'ю?

По середині подвір'я є криниця з жолобом. У возівні стоять: віз, плуг, борона й сани. Є на подвір'ю і забудовання: шпихлір, шопа, хлів, курник.

По подвір'ю ходять гуси, кури, качки. Собака стереже всего майна.

9. Прошу! — Дякую!

Івась: Мамо, я хочу хліба!

Мати: Не розумію!

Івась: Мамо, я так їв би хліб.

Мати: Ще й тепер не розумію.

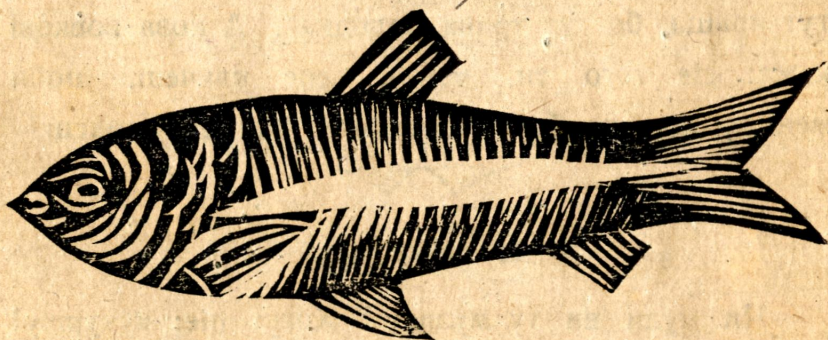
Івась: Я голоден.

Мати: Нічого, нічого.

Івась: Я прошу шматок хліба.

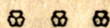
Мати: О, тепер розумію. Маєш тут шматок хліба
Жди! Що скажеш?

Івась: Дякую, дорогі мамо!

10. Грайтесь, діти.

Гей, метелик граєсь в зілля, рибка у воді.
Пташка скаче там на гіл्लю, ягня на траві. І ви
діти враз зберіться. Для вас спів і гра. В полі,
в гаю веселіться, поки ще пора.

Павлику, Равлику, вистав ріжки на 4 стіжки.
Тобі два, мені два — та мати мем обидва.

Я коза — дереза, пів бока луплена, за дві копії куплена. Тупу, тупу ногами, сколю тебе рогами, хвостиком мельк — тут тобі смерть!

* * *

Іди, іди дощику, зварю тобі борщику в поливанні горщику. А собі то кашки, стрибати гопашки. Гопа, гопа гопашечки, наївшися вже кашечки.

11. Вовк та коза.

Бачить вовк, що коза пасеться на кручі та не можна йому до неї підлізти. Він і каже: „Зійшла б ти, кізонько, сюди. Тут і просторнійше, та їжа тобі тут краща, бо тут трава солодка“. А коза вовкові каже: Не того ти, вовче, мене кличеш, щоби мені краща їжа була. Про свою їжу ти думаєш!

12. Музика.

Чи чули ви ту музику? Когут піє: кукуріку! Гуска гегає до схочу. Каня каже: пити хочу. Дзвіночками дзвонять кози, ідуть собі пасти в лози. А воробчик, добрий хлопчик, цвір, цір-цір — та сів на корчик. У стайні коровка риче, квочка курята там кличе. Песик гавкає при плоті, свинка хрункає в болоті. А молотільники жваво ціпами бють вліво, вправо. І так цілу божу днину йде музика без упину.

13. Лесь.

Чи бачите, милі діти, як все гарно Лесь одітий? Хоч бідненька його свита, все чистенька та зашита. Лесь на одіж уважає. Не дре її, не валяє. Все він чистий, все він складний. Всім він любий, бо порядний.

14. Хрін та мясо.

Хрін каже: Я добрий з мясом.
А мясо каже: А я і без хріну добре!

15. Бабин цапок.

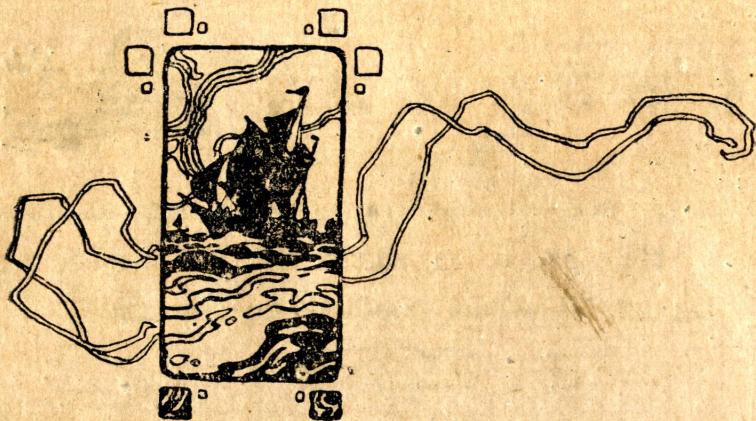
Ой був у бабуні сіренький цапок,
Ой так, ой так, сіренький цапок.
Бабуня цапка дуже любила,
ой так, ой так, дуже любила.
Захотів цапок в гай йти гуляти,
ой так, ой так, в гай йти гуляти.
Напали цапка сірії вовки,
ой так, ой так, сірії вовки.
Нігйшла бабуня ріжки та ніжки,
ой так, ой так, ріжки та ніжки.

16. Два воробці.

Два воробці майшли на дорозі колосок, тай почали за його биться. Довго билися, аж поки півень побачив колосок, вхопив його тай поніс.

17. Що я люблю?

Люблю я квіти, люблю ігру,
Люблю і школу, де я учусь.
Люблю я пташки, люблю їх спів,
І зелень луку й холод лісів.
Сонце і місяць й зірки люблю,
Люблю я небо, й землю люблю.
І людей люблю, люблю усіх,
Але найбільше — рідних своїх.
А найщирійше — матінку — знай,
А найвірнійше — свій рідний край.

18. Бачу.

Двоє здорових очей я маю. Увесь світ красний
я оглядаю. І ліси темні і води сині, зорі на небі,
квіти в долині. І ясне сонце у день погідний —
а все, що бачу, се край мій рідний.

19. Чую.

Двоє вух маю і ними чую, як шле потічок до моря струю, як теплий вітрик грається в зіллю, як дзвони дзвонять рано в неділю. Яка сердешна мами розмова, і яка люба рігная мова!

20. Говорю.

Одні уста я ї дві губи маю і вже з них добрий ужиток знаю: всі думки скажу, при грі сміюся, звучно співаю, щиро молюся. Щиро молюся в ранню годину за батька, матір і за Вкраїну.

21. Котик.

Котик, коточок, заховався в куточок. Піймав собі мишку та з'їв у затишку. Котику сіренький, котику біленький, не ходи по хаті, не буди дитяти.

Коте, коте Марку, ходиш по ярмарку. Ні торгуєш, ні купуєш, тільки робиш сварку!

22. Дві руки.

Праву та ліву — дві маю руки, і до забави і до науки. На руці кожній п'ять пальців маю. Тепер ще ними більше я граюсь. Як підросту вже й чогось навчуся, тоді до праці радо візьмуся.

23. Довкола хати.

Наша хата під горою край долини. У вишневому садочку та в калині. Попід лісом млин подався у ставочок. Через воду перекинувся місточок. Наші ниви золотіють так, як сонце. Вишні й сливи з гілбок лізуть у віконце. Нашу гору всі кругом далеко знають. Добрі люде нашу хату привитають.

24. Невчений.

Ворог батько, ворог мати, що не вчили сина. І піде він в світ блукати, як та сиротина. Як між павами ворона поваги не має, так невчений в товаристві голову схиляє.

25. Школярі.

Дзвінок скликає дітей у школу. З усіх сторін села спішить дівтора на науку. Школярі весело входять у кімнату, витаються та сідають у лавки. Всі вони в чистій одежі, вмиті та зачесані. Перед кожним школярем бачимо книжку, зшитск та олівець.

22. Зі школи.

Прийшла Катря зі школи. Питається її маленький братчик Василько: Що ви робите в школі?

Катря каже : Ми вчимося читати, писати й числити. Питається Василько : Пощо ви вчитеся ? А Катруся відповідає : Ми вчимося на те, щоби бути розумними й добрими.

27. До науки.

Гейже, хлопче, до науки, бо втікає скоро час ! І читати і писати радо вчися ти у нас. Позір, хлопче ! Буду вчити ось читати я тебе : о найперше, а, б, в, г, д, відтак е. На сьогодні буде з тебе, щоб навчився добре все !

28. Школа.

Серед села стоїть великий будинок. На ньому видніється здалека напись : „Українська школа“. Перед школою зацвили в цвітнику квітки. За школою обширне подвір'я, ще далше сад та огород.

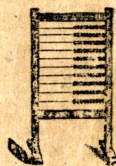
Школа має 4 кімнати, де розміщені класи. Кожда кімната простора, висока, із великими вікнами. У лавках сидять діти й учаться. Коло стола сидить учитель. При стіні таблиця, а побіч неї шафа зі шкільними приборами. В кутку кафлева піч. На стінах розвішені образи, образки та мапи.

. Школа — се окраса села.

29. Малий школяр.

Ой як був я ще маленький, то пестився коло неньки. А тепер вже не пещуся. Беру книжку тай учуся. Скоро рано дзвінок вчую, зараз в школу я вандрую. Річей своїх не шукаю, бо в порядку їх складаю. В школі добре я міркую. Все затамлю, що почую. За те вчитель мене любить. Батько, ненька приголубить.

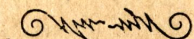
Ой нема то так нікому, як школярику малому. Він не журиться ніколи. Бере книжку, йде до школи. А в тій книжці образочки, а в тій книжці співаночки. І наука і забава, бо та книжочка цікава. Бо та книжка — рідна ненька. Притулю ї до серденька. Усі листки прочитаю. Скарб науки призбираю.

30. Школярська співанка.

Ой у лісі на горісі сидить голуб сивий,
А хто вчився за молоду, той буде щасливий.
Ой учімся, любі діти, читати, писати,
Бо се шкода молоденькі літа марнувати.
Ой учімся, любі діти, поки молоденькі,
Ходім радо всі у школу та вчімся гарненько.
Ой два воли, як соколи, чешуться рогами,
Вік хотів би я прожити межи школярами.
Ой два воли, як соколи, тай оба сивенькі,
Ой минають, не вертають, літа молоденькі.

Стоїть явір над водою, хитає гилями,
Ой не один, що не вчився, плаче за літами.
Пішли кози в густі лози, тай я за козами,
Літа мої молоденькі, жаль мені за вами.

31. Моя перша книжка.

Буквар — се моя перша книжочка. Читаю її з охотою. Там бачу гарні малюнки, які ми любимо оглядати. Роман і Картуся читають у моїй книжці. Скоро вже навчуся читати усі гарні казочки та віршики. Як се буде гарно!

32. Лінивий школяр.

„Не піду до школи, бо у школі нудно! Не буду учитись, бо учитись трудно“. — „А їстоньки будеш?“ — „І їсти і пити!“ — Колиж так, то синку, треба і учитись. Без розуму хліба ніде не добудеш, і голодним ціле життя будеш!“

33. Щастє.

Котилася торба з високого горба, а в тій торбі — хліб, паланиця. Кому доведеться, той буде живиться.

34. Малий читач.

Читав, читав Семенко буквар і каже: — Яке диво? Глянеш — чистесенько. Поглядиш —

гладесенько. А почнеш читати — так усюди зачіпає, наче по камінню.

35. Що треба знати школяреві?

Я називаю ся Мій батько
..... Мое село (місто)
Я (Українець). Вчуся у (першій) класі. Маю
років. Моя школа

36. Поправся!

Що я буду діяв бідний, що я в школі все послідний? Я не вчився, тільки бився, вулицями волочився. Другі діти стежечками йдуть до школи з книжечками; а я ходжу, нудьгу воджу, місця собі не нахожу. Другі діти в парі ходять, при співанках гри заводять. А мене всі оминають, вуличником називають. Ей, хібаж я збитки лишу, тай до школи ся запишу. Та чей таке диво буде, що і з мене вийдуть люде!

37. По грауці.

Наука в школі скінчилася. Учителька випровадила діти парами на подвір'я. Гляділа ще за ними, доки не розійшлися. Мала Даруся каже до брата Марка: „Ходімо скоро до дому, щоби мати не гнівалися на нас!“ Як прийшли до хати, весело

привітати матір. Книжки поставили на свою полицку, а одержу повісили на кілок. Марко каже до Дарусі: Ходім, сестричко! Там жде на нас сусідів Славко. Будемо бавитися з ним. Даруся каже: Ні, Марку. Наперед напишемо задачу, а опісля підемо забавитися. Се добре — сказала мати й погладила Дарку по головці.

11.553.

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

38. Церковця.

Серед села на горбочку церковця стоїть. До схід сонця в лип віночку хрестами блищить. Рано, вечір дзвони грають, срібні звуки ллють. До молитви закликають український люд.

39. Молитва школяра.

Хвала Тобі Боже! Всякий школяр може читати, писати, числити й співати. Бо в школі навчився, бо гарно учився. І дякує Богу, що знає дорогу до світла, науки і складає руки, книжочку читає, Бога виславляє!

40. Двоє дівчаток.

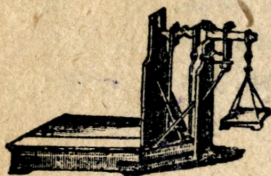
Студений осінний день. У школі діти вчаться. Одні читають, другі пишуть. Нараз хтось застукав легенько у двері. Поглянь Олесю, хто там прийшов, сказала учителька. Школярка відчинила двері. Там

показалося двоє дівчаток. Вони були маленькі, не більше як 5 або 6 років. Що хочете, діти? — питає учителька. Дівчата мовчали. Чогож мовчите? Ба-чите, що ми вчимося: не маємо часу! — І ми хочемо вчитися! — промовила одна дівчинка. Наша хата далеко за селом. Учителька сказала: Добре, діти! Сідайте в лавку. Завтра я поговорю з вашими родичами. Борони Боже, щоб українські діти росли без науки!

41. У крамниці.

Ходи, Івасю! Маєш тут гроші. Візьми кошик. Іди в крамницю. Купи там муку, цукор і чай.

У крамниці купця Василя є жінки й діти. Всі прийшли купувати. Олена купує сіль. Миколиха крупи. Семенко хоче мила. Явдоха свічок. Малий Омелько питає за цукорками.

42. Курочка.

Жив собі дід та баба. Була у них курочка ряба. Знесла та курочка яєчко. Яєчко не простеньке, золотеньке. Дід бив, не розбив. Баба била, не розбила. Мишка бігла, хвостиком махнула, яєчко впало та розбилось. Дід плаче, баба плаче, а курочка кудкудаче.

43. Село.

Село. І серце відпочине. Село на нашій Україні
неначе писанка. Село зеленим гаєм поросло. Цвітуть
сади, біліють хати. А на горі стоять палати, неначе
диво. А кругом широколисті тополі. А там і гай
і ліс і поле, і сині гори над Дніпром — сам Бог ви-
тає над селом.

44. За селом.

Тече вода з під явора ярм у долину. Пиша-
ється над водою червона калина. Пишається кали-
нонька, явір молодіє, а кругом їх верболози й лози
зеленіють.

46. Весна.

Весна, весна! Пора красна.
Ніч коротка, днинка ясна.
Ліс й діброва зеленіє.
Рільник в полі оре й сіє.
Пастух товар пасти гонить.
Весело дзвіночок дзвонить.
А діти з хат вибігають,
І граються і співають.

46. Хто відгадає ?

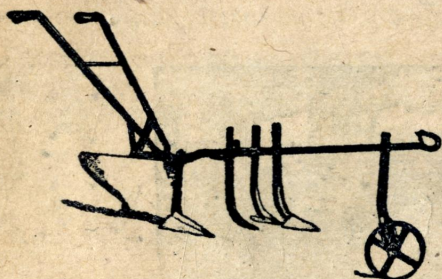
Одна дитина каже :

Вже 5 день є у нас дивний гість. Має куці чорні штанці, а білий сирдачок. На ногах носить червоні панчохи та сафянові чобітки. Його хата аж над нашою stodолою. Увесь день ходить по полі, бо він стрілець. Та не має ні стрільби, ні собаки. Не уполював ні заяця ні качки, а тільки жабу. До того має довгу спису, яку носить зі собою. Геґ, школярі, відгадайте і гостеві імя дайте !

47. Орачі.

Ой найму я медведика за плугом ходити, а волика сіренького воли погонити. А зайчика маленького

передні водити. Сама піду я до хати обідать варити. Розсердився медведичок тай плуг поламав, а вовчичок сіресенький воли розігнав. А зайчикок ма-

лесенький ізлякався, в темні луги, в густі кущі заховався.

48. Грядка.

Коло хати зробила собі Маруся грядочку. Там посадила всякі квіточки. Довкола обсадила барвінком. Барвінок цвіте синьо, рута жовто, а мак червоно. Васильок і мята красно пахне. Така принадна грядочка ! Кожний метелик, який летить попри хату, повертає на її грядку та оглядає квіти. Пчілки аж гудуть, шукаючи меду.

49. Черешні.

Поблискують черешеньки в листі зелененькім.

Черешеньки ваблять очі діточкам маленьким.
Дівчаточко й хлопяточко під деревом скачуть. Простягають рученята та мало не плачуть. Радіб вишню ззісти, та високо лізти. Ой радіб зірвати, та годі дістати. Ой вишеньки, черешеньки червонії, спілі. Чогож бо ви так високо вирости на гілі? Якби росли низесенько, то би не допіли!

50. Літо.

Літо, літо! Прийшла спека. Часом чути грім здалека.

Буря втихне, сонце світить.

І знов гратись ідуть діти.

Дозрівають ниви наші.

Буде повно хліба й паші.

Люде будуть хліб збирати,

А діти муть помагати.

51. Осінь.

Осінь, осінь! Лист жовтіє. Часто дрібний дощик сіє.

Веде осінь сиві хмари, але за те дає дари.

Грушок, сливок цілі міхи. Повно гамору і втіхи.

Діти бігають по полі. Печуть собі бараболі.

52) Поможи.

До Семена приходили другі школярі. Вони разом вчилися читати і писати. Як оден щось незнав, то другі його навчили. Раз прийшов до них сусідний хлопець Клим. Він не вмів ні читати ні писати, бо недавно приїхав з далеких країв. А там не було української школи. Тож він просив школярів, щоби його тепер навчили. Жаль йому, що він неписьменний. Степанови і товаришам не треба було два рази говорити! Вони зараз розгорнули буквар і почали вчити. Клим мав охоту до науки. За недовгий час догонив їх і вже разом читали свій любий буквар.

53. Робітники.

Два медведі, два медведі горох молотили. Два півники, два півники до млина носили. А воробчик, гарний хлопчик, на скрипочку грає. Воробличка, гарна птичка, хатку замігає. А ворони добрі жони пішли танцювати. Злетів крук, вхопив друк, — пішов підганяти.

54. Воробець.

Відлітала пташечка у теплі краї, кликала з собою там наші воробці. Говорила пташечка: Летімо усі! На Вкраїні мучиться пощо вам в зимі? Тут вітри студенії і мороз тріщить. Там луги зеленії, сонечко блищить. Летімо! Це чуючи, воробець мовчить. Полетів Україну і не полетить!...

55. Зима.

Зима, зима! Мороз тисне.
Рідко сонце із хмар блисне.
В білій свиті земля ходить,
Вже їй студінь не зашкодить.
І школярам нема лиха:
Школа ясна, тепла, тиха.
Сидять собі рядочками
З новенькими книжочками.

56. Зимова пісня.

А, а, а, зима вже прийшла. Літо й осінь проминули,
студені вітри подули. А, а, а, зима вже прийшла.

Е, е, е, білий сніг паде. В полі квітки вже зів'яли, та
на шибак зацвітали. Е, е, е, білий сніг паде.

І, і, і, помагай в біді! Тим, що без даху, без хліба, по-
могти дитинко треба. І, і, і, помагай в біді!

О, о, о, буде в нас діло. Від сніданку до обіда, зро-
бимо зі снігу діла. О, о, о, буде в нас діло!

И, и, и, даром не сиди! Бери книжку, йди до школи,
не пожалуєш ніколи. И, и, и, даром не сиди!

У, у, у, чемний я буду! Батька й матір му любити і не
буду їх смутити. У, у, у, чемний все буду.

57. Зимою.

Вітер свище по полі. Завіяна дорога. А я сиджу у шко-
лі, мов за дверми у Бога. В школі чисто, тепленько. Беру
книжку у руки. І надуть у серденько слова теплі науки.
І здаєсь — весна блище, як так сиджу й читаю. Най собі
вітер свище, а я про те не дбаю.

58. Пташки у зимі.

Стук пташечка до віконечка:
Най відчинить нам чемна донечка,
Бо тут на дворі лютая зима,
і ніде, ніде зернятка нема.

Чемная донечка тай відчинила,
бідну пташечку тай накормила.
А пташка за те дякувать знала,
Ціле літечко мило співала.

59. Лінивий і примірний.

— Завтра навчусь, а сьогодні погуляю, говорить лінивий школяр.

— Завтра погуляю, а сьогодні навчусь, — каже примірний школяр.

60. Казка про пять братів.

Пять братчиків прийшло у школу. Вони були малі. Вміли писати, та перо було для них тяжке. Перший сказав: Я сам перо не двигну. Другий каже: Жди, брате, я тобі поможу. І поміг. Підняли перо тай загомоніли: Впаде, впаде! Не держимо його сильно. Третій каже: Я вам поможу. Держали перо сильно, та ще кричали: Хто нас підіпре? Аж тоді будемо писати. Четвертий і пятий обіцяв: Ми вас будемо підпирати. І підпирали. Писалося їм добре. Один братчик нічого не вдіявби. А всім разом се вдалося. Вгадайте діти, що се за такі братчики?

61. Сопілка.

Ду-ду-ду, до школи іду. Там не кручусь, не сміюся. Весь час пильненько учуся. Ду-ду-ду, до школи іду. Ду-ду-ду, до дому іду. Там жде братчик з іграшками, а ненечка з пиріжками. Ду-ду-ду, до дому іду.

62. Брат.

Вже по науці. Діти виходять із школи. По дорозі граються, співають. Всюди сміх та гамір. А Онуфрій спішиться домів. Дома жде його маленька сестра. Мати у них вмерла. Батько на роботі. Онуфрій все опікується сестричкою. Береже її, забавляє, колише. Прибігли до Онуфрія сусідні діти. Кличуть на забаву. А сестру на кого я лишу? — каже він.

І батько вдоволений з Онуфрія. Гладить його по голові й каже: Ти у мене цілий господар, Онуфрію. Спасибіг тобі.

63. Дзвіночок.

Дзвіночок дзвонить: дзень, дзе-лень.

Вже білий день, вже білий день.

Дзвіночок дзвонить: бім-бом-бам.

Добрийдень чемним школярам.

Дзвіночок дзвонить, кличе нас:

До школи час, до шкоди час!

64. Малий читач.

Василько бачив, як дідो читає календар. Дідо поклав книжку і окуляри на стіл тай пішов. Василько сів на його місце. Взяв календар до рук. Окуляри наложив на ніс. Хотів читати, та не міг. Думав собі: Се дивне!

Окуляри маю як дідусь, і книжку маю, а читати не годен.

65. Задача.

Колесо кругле.

Дерево високе.

Куш низенький.

Мотуз довгий.

Голка коротка.

Вулиця широка.

Стежка вузька.

Керниця глибока.

66. Маленька.

Я маленька дівонька
Як у полі квітонька.
Вже рисую й співаю —
Більш нічого не знаю.
Навчіть мене азбуки,
Дайте книжечку в руки!

67. День і тиждень.

Настав день. Сонце сяє. У день ясно. Ніч темна. Місяць і зорі сяють, та небогато. День і ніч — се доба. Разом двайцять чотири (24) години. Сім днів — се тиждень. 1. день зветься понеділок, 2. второк, 3. середа, 4. четвер, 5. п'ятниця, 6. субота, 7. неділя.

68. Коломийки.

Сонце гріє, вітер віє, трава зеленіє,
А школяр собі співає, бо співати вміє.
Ой нема то краще в світі, як наша Вкраїна,
Тут співає співаночки вже кожда дитина.
Я співаю, я співаю, тай собі гадаю,
Нема кращих співаночок, як у нашім краю.
Ой співаймо, школярі, бо вже не будемо,
Сонце низько, вечір близько, до дому підемо.

69. Рік.

Трийцять (30) днів — се один місяць. Дванайцять (12) місяців — се один рік.
Є чотири пори року: весна, літо, осінь та зима.

Місяці: Грудень, січень і лютий — се зима.
Марець, квітень і май — се весна. Червень, липень і серпень — се літо. Вересень, жовтень і падолист — се осінь.

70. Як мене віддали у школу?

Я мав 7 років. Раз мати почала з батьком радитися. Батько сказав: — В осени пора-би нашого Степана післати в школу. А мати каже: — Пощо його віддавати в школу? Він буде й без науки добрим господарем! Та батько відізався: — Треба йому науки. Якби я так знав письмо, то читавби усякі книги. Знавби не одно таке, що тепер не знаю. Вмів би записати собі, кільки мені хто винен та кільки зарабляю. (А не знаючи, то й забуваю, скільки податі заплатив). Я вчув се тай кажу: А хтож без мене пожене нашу красулю на пашу? Не журися, — сказала мати. Якось доглянемо її без тебе. Тільки вчися гарненько! Купили мені чобітки та буквар і я вже ходжу до школи та вчуся.

71. Свідоцтво.

Се свідоцтво перед вами
Заніс я до батька й мами,
А що вчився, а не спав,
Нагороду ще дістав!

72. Поділ годин.

Як лиш хочеш точний стати,
Мушиш поділя-годин мати,
Щоб ти через усю днину
Не протратив ні хвилини.

73. Віршик.

Хто ти? — Українець з роду!
По що живеш? — Для народу!
Любиш нарід? — До загину!
А в що віриш? — В Україну!

74. Загадки.

1. Що пече без вогню ?
 2. Два братя втікають, а два доганяють ?
 3. Без обручів, без дна, повна бочка вина ?
 4. Що то за гість, що сам себе їсть ?
 5. На дворі горою, а в хаті водою ?
 6. Маленьке, кривеньке, все поле перебіжить ?
 7. Без душі, без тіла, сто миль залетіла ?
 8. Має шкір сім, витискає сльози всім ?
 9. Мовчить, а сто дурнів навчить ?
 10. Не їсть, не пє, а ходить і бє ?
 11. Біліє поле, на ньому гусь оре. Чорне насінє, мудрий його сіє ?
 12. Я вода й на воді плаваю ?
 13. Стоїть, колихається, червоною головою величається ; як торкнеш, то кусається ?
 14. Не дерево, а листє має, говорить вірші, казки оповідає ?
 15. Стоїть дуб, на дубі 12 гиль, на кожній гилі 4 гнізді, у кождім гнізді по 7 птиць ?
-

75. Відгадки загадок.

1. Кропива. 2. Колесо. 3. Яйце. 4. Свічка. 5. Сніг. 6. Серп. 7. Письмо. 8. Цибуля. 9. Книжка. 10. Годинник. 11. Крига. 12. Писанє. 13. Будяк. 14. Книжка. 15. Рік, місяць, тиждень.
-

76. Приказки.

Аз — буки, беру буквар у руки.
Ученому світ, — а невченому тьма.
Знайко біжить, а незнайко лежить.
Не кайся рано встати, а молодю вчитися!
З хати по нитці — сироті свитина.
Добре роби, добре й буде.
Чесному всюди честь.

77. Ще одна приказка.

Хто пильний, той щось навчиться. Хто щось навчиться,
той щось вміє. Хто щось вміє, той щось вартий. А хто дур-
ний, утікай геть!

78. Молитва. † † †

Отче наш, що єси на небесіх. Най святиться імя Твоє. Най прийде царство Твоє. Най буде воля Твоя, як на небі так і на землі. Хліб наш насущний дай нам днесь. І остави нам довги наші, як і ми оставляємо довжникам нашим. І не веди нас на спокушення, та вибави нас від лукавого. Амінь.

79. У. Н. Р.

Наша держава зветься Українська Народня Републіка. Републікою заряджує сам народ через своїх вибраних заступників. Столиця України — Київ. Дня 3. січня 1919. року злучено всі українські землі, що були досі в австрійській, московській та мадярській неволі — в одну державу: — Українську Народню Републіку. Ми українські діти ростемо на те, щоби щасливо жити у своїй державі, а перед ворогами боронити її хоробро.

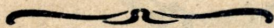

80. Народний гимн.

Вже воскресла Україна, і слава і воля, вже нам братя молодії усміхнулась доля. Згинуть наші вороженьки, як роса на сонці. Запануєм і ми братя, у своїй сторонці!

Душу, тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, братя, козацького роду.

КІНЕЦЬ.

81. Кінцеве слово.

Отся книжка була готова ще з початком 1918. року. Та через матеріальні труднощі з одної сторони, а таксамо з тої причини, що учительство тепер ходить не з книжками, але з крісом, відтягнулося друковане книжки аж до сеї пори. Вже в літі 1918. Поручник У. С. С. Микола Саєвич задумав видрукувати сей буквар і видав більше як 2000 К. на малюнки та кліші.

Та через воєнні невзгодины являється тепер буквар не в такому виді, якби собі автор бажав. Може слідуєче виданє вже буде краще. (Се відноситься до малюнків та клішів).

Щоби улекшити виданнє, розділено буквар на дві часті: властивий буквар — графічна часть — і букварева читанка, кожде окремо.

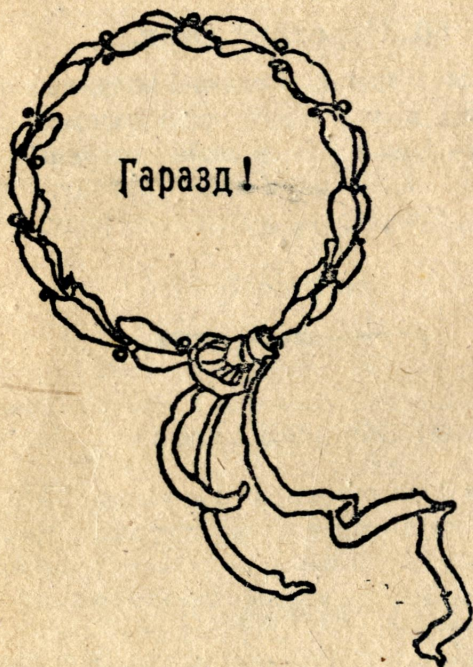
Для букваревої читанки написала п. Марійка Підгірянка, також учителька, на просьбу автора відповідні віршики.

Автор держався тої думки, що буквар — се вповні діточа книжка. Відповідно до того укладав читанку буквареву. Спеціально написаних для отсеї читанки 58 статей. Дальші читанки в друку.

При цій нагоді дякую всім, хто поміг мені чи порадою, чи рецензією чи співробітництвом.

Богдан Заклинський
сельський вчитель.

Косів, 20. II. 1919.

Зміст.

Букварева читанка.

Азбука віршом (з шкільного співання).

1. Оленка (Д.)

Задача.

2. Мама (народнє).

3. Ой ходить сон (народнє).

4. Родина (Д.)

5. Хата (згалицької читанки).

6. Що є в хаті? (Д.)

7. Рідна хата (з бук. чит.)

8. Що на подвірю? (Д.)

9. Прошу — дякую (Д.)

10. Грайтесь діти. (М. Підгірянка)

11. Вовк та коза (народнє)

12. Музика (М. Підг.)

13. Лесь (М. Підг.)

14. Хрін та мясо (народнє)

15. Бабин цапок (Д.)

16. Два воробці.

17. Що я люблю? (М. Підг.)

18. Бачу (М. Підг.)

19. Чую „ „

20. Говорю (М. Підг.)

21. Котик (народнє)

22. Дві руки (М. П.)

23. Довкола хати (Я. Щоголів)

24. Невчений (І. Франко)

25. Школярі (Б. З.)

26. Зі школи (Буквар Грінченка)

27. До науки! (Д.)

28. Школа (Б. З.)

29. Малий школяр (М. П.)

30. Школярська співанка (Д.)

31. Моя перша книжка (Б. З.)

32. Лінивий школяр (з граматики Норця)

33. Щастє (нар.)

34. Малий читач (Д.)

35. Що треба знати школяреви? (Д.)

36. Поправся! (М. П.)

37. По науці (Д.)

38. Церковця (М. П.)

39. Молитва школяря (Д.)

40. Двоє дівчаток (Д.)

41. У крамниці (Д.)

42. Курочка (казка)

43. Село (Т. Ш.)

44. За селом (Т. Ш.)

45. Весна (М. П.)

46. Хто відгадає? (Д.)

47. Орачі (народнє)

48. Грядка (Б. З.)

49. Черешні (Леся Українка)

50. Ліго (М. Підг.)

51. Осінь (М. Підг.)

52. Поможі! (Б. З.)

53. Робітники (народнє)

54. Воробець (Д.)

55. Зима (М. Підг.)

56. Зимові пісня (М. Підг.)

57. Зимом (М. Підг.)

58. Пташки в зимі (М. Підг.)

59. Лінивий і примірний (Д.)

60. Казка про 5 братів (Д.)
(рука і 5 пальців)

61. Сонілка (М. П.)

62. Брат (Д.)

63. Дзвінок (М. П.)

64. Малий читач (Д.)

65. Задача

66. Маденька

67. День і тиждень (Д.)

68. Коломийки (Д.)

69. Рік (Д.)

70. Як мене віддали у школу?
(Буквар Лубенця)

71. Свідомство (Л.)

72. Поділ годин (Л.)	78. Молитва.
73. Віршик	79. У. Н. Р. (Б. З.)
74. Загадки (Д.)	80. Народний гимн.
75. Відгадки загадок	81. Кінцеве слово (Б. З.)
76. Приказки (Д.)	82. Зміст.
77. Ще одна приказка (Д.)	83. Спис малюнків.
-

С п и с м а л ю н к і в.

1. Герб України (рисунок і різьба Василя Девдюка.
2. Вінетка на окладці " "
3. Церковця — рисунок Т. Білінкевича, різьба В. Девдюка.
4. Школа " " "
5. Літо — рисунок В. Д. "

0,96 (1987)

РМ 6757 4

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА.

Веснянка

(Букварева читанка.)

КОЛОМІЯ.

1919.

